

αρχαιολογικά

Παροράματα τ. 29

Σελ. 10 και 11: Τα τρία πρώτα σχέδια του J. Foster είναι από τα Ναό των Απόλλωνα: μόνο το 40 είναι από την Αιγαίν. Σελ. 35, εικ. 18 και 20: Προκειται για το ίδιο αγγείο. Σελ. 40, εικ. 45: το νόμισμα είναι λοξό, η σήλη πρέπει να είναι όρθια.

Για τον διαγωνισμό της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας

Το Υπουργείο Πολιτισμού προκήρυξε διαγωνισμό για την πρόσληψη εικονικά πέντε αρχαιολόγων σε αντίστοιχες κενές θέσεις επιμελετώντων αρχαιοτήτων.

Έκτος του ότι ο τρόπος πρόσληψης αρχαιολόγων στην Αρχαιολογική Υπηρεσία έχει αποτελέσει διάδικτος και χρόνια αντικείμενο διαφορών και συζητήσεων, και οι αρχαιολόγοι που υπηρετούν σημερά δεν προέρχονται από «ισότιμο τρόπο πρόσληψη», το Υπουργείο Πολιτισμού έρχεται να επιβαρύνει μια ταλαιπωρημένη Υπηρεσία του με το να συμπεριλέβει ως όρο για τους υποψήφιους να συμμετάσχουν στις εξετάσεις, την άριστη γνώση μιας έντινης γλώσσας, που όμως δε αποδεικνύεται με πτυχιού! Παράβοτα δύο επιπολές, από το Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης προς το Υπουργείο Πολιτισμού, που καταδεικνύουν το πρόβλημα...

Προς το
Υπουργείο Πολιτισμού, Αθήνα
Καινοποίηση: Υπουργείο Προεδρίας
Κυβερνήσεως

Ο Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Α.Π.Θ., με αφορμή την προκήρυξη εξετάσεων από το ΥΠ.ΠΟ. για πρόσληψη αρχαιολόγων, διαμορφύρεται προς την Υπουργό Πολιτισμού για σοδαρές ατέλειες και παραδείσεις που παρεξέφρασαν στην ελών προκήρυξη:

1. Για πρώτη φορά η προϋπόθεση της γνώσης μιας έντινης γλώσσας για την πρόσληψη αρχαιολόγων πιστοποιείται με την κατοχή επάρκειας διδασκαλίας (της έντινης γλώσσας) (παραγρ. 6η), κριτήριο ξένο προς την επιστημονική γνώση στον κλάδο της αρ-

χαιολογίας. Με τον τρόπο αυτό είναι δυνατόν να αποκλειστούν για τυπικούς λόγους υποψήφιοι που συγκεντρώνουν όλα τα ουσιαστικά προσόντα, περιλαμβανομένης και της άριστης γνώσης μιας ή περισσότερων έννοιας γλώσσας.

2. Στην παράγραφο 6δ της προκήρυξης εισάγεται η προνομιακή μεταχείριση για τους πτυχιούσχους των αγγλόφωνων, γαλλόφωνων, γερμανόφωνων και ιταλόφωνων πανεπιστημίων απέναντι σε όλους τους άλλους αποφοίτους και διδάκτορες, εφόσον ο' αυτούς δεν εφαρμόζεται το παραπάνω κριτήριο.

3. Παραγγορίζεται τέλος στην προκήρυξη η ύπαρχη πτυχίου με ειδίκευση στην Αρχαιολογία, που εδώ και δεκαετίες χρησηγόντων τα Τμήματα Ιστορίας και Αρχαιολογίας των Ελληνικών Πανεπιστημίων, ενώ είναι δυνατόν να διαγωνισθούν πτυχιούσχοι της Φιλοσοφικής σχολής, που ουδεποτε διδόθηκαν αρχαιολογικά μαθήματα. Η συνέλευση του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης της Τέχνης εποπτεύεται στην Υπουργείο τις νομίκες αττάλειες και τις αντινταματικές διακρίσεις που εισάγονται με τις διατάξεις της προκήρυξης, οι οποίες εντέλει υπονομεύουν το σύνολο της προκήρυξης των εξετάσεων.

Ο Πρόεδρος του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Κομιστήρας της Φιλοσοφικής Σχολής Α.Π.Θ. Δημ. Παντερμάνης, καθηγητής

Ο Διευθύνθητος του Τομέα Αρχαιολογίας Γ. Γούναρης, αν. καθηγητής Τα μέλη της Συνεδρίασης Μ. Τιβέριος, καθηγητής Α. Χαραλαμπίδης, αν. καθηγητής Εμ. Βουτρής, αν. καθηγητής Αικ. Παπαευθίμιος-Παπανθόμη, επ. καθηγήτρια

Ν. Ευστράτιος, λέκτορας Μητ. Σμιτ-Δούνα, λέκτορας Ι. Ακαμάτης, λέκτορας Π. Φάλλαρης, λέκτορας Σ. Πιγγάτογλου, λέκτορας Α. Μέντζος, βοηθός Δ. Χατζή-Βαλιάνου, βοηθός Σ. Κόρτε-Κόντη, βοηθός

Επ. καθηγήτρια Ν. Ευστράτιος, λέκτορας Μητ. Σμιτ-Δούνα, λέκτορας Ι. Ακαμάτης, λέκτορας Π. Φάλλαρης, λέκτορας Σ. Πιγγάτογλου, λέκτορας Α. Μέντζος, βοηθός Δ. Χατζή-Βαλιάνου, βοηθός Σ. Κόρτε-Κόντη, βοηθός

ΑΝΟΙΧΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ
Προς την Υπουργό Πολιτισμού,
κυρία Μελίνα Μερκούρη.

Κυρία Μερκούρη,
Απευθυνόμαστε σε σας, γιατί είστε

και σεις προσωπικά υπεύθυνη για το πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε, εφόσον συνυπογράψατε την απαράδεκτη προκήρυξη του διαγωνισμού για την πρόσληψη Αρχαιολόγων από το Υπουργείο Πολιτισμού.

Αυτή η προκήρυξη-κοροϊδία απαιτεί από τους υποψήφιους να υποβάλουν, μαζί με τα υπόλοιπα δικαιολογητικά, και επαγγελματικό πτυχίο «για τη διδασκαλία Αγγλικών, Γαλλικών, Γερμανικών ή Ιταλικών σε φροντιστήριο».

Εάν δηλαδή ο Αρχαιολόγος δεν έχει και πτυχίο καθηγητή έννοιας γλώσσας, δεν γίνεται δεκτός στις εξετάσεις. Αυτή η απαιτήση είναι καταχρηστική και δεν σημειώνεται σε κανένα νόμο- τέτοια πτυχία απαιτούνται από το νόμο μόνο για κλάδους όπου πράγματα είναι απαραίτητα, π.χ. μεταφράστων και διερμηνών. Επιτρέπεται όμως η συμμετοχή στις εξετάσεις σε απόφοιτους έννοιαν πανεπιστημίων, γιατί τους αναγνωρίζεται αυτομάτως η επάρκεια της γλώσσας. Έτσι το πτυχίο των Ελληνικών Α.Ε.Π. υποβαθμίζεται για μια ακόμη φορά, εφόσον δεν εξασφαλίζεται σε αντίθεση με τα έντινα πτυχία, το δικαίωμα συμμετοχής σε διαγωνισμό ελληνικής δημόσιας υπηρεσίας:

Όμως, κυρία Υπουργεί, δύοι οι Αρχαιολόγοι γνωρίζουμε μια και περισσότερες έννοιες γλώσσας, εφόσον η κατοχή και μελέτη της έντινης βιβλιογραφίας είναι απαραίτητη στην επιστήμη μας. Η συντριπτική πλειοψηφία των Αρχαιολόγων ωστόσο δεν είχε ούτε την πολυτέλεια του χρόνου ούτε την οικονομική δινατοπήτητα να αποκτήσει επαγγελματικά πτυχία έννοιας γλώσσων, εφόσον τα πτυχία αυτά είναι πρόσιντα στην ιδιωτική εκπαίδευση και της διοικητικής πανεπιστημίων πάνω από την ιδιωτική πανεπιστημιακή πανεπιστήμια της Ελλάδας. Είναι από την ιδιωτική πανεπιστημιακή πανεπιστήμια της Ελλάδας που οι έντινες χώρες έχουν εγκαθιδρύει στην πατριδά μας. Επιτέλους είμαστε Αρχαιολόγοι και όχι καθηγητές έννοιας γλώσσων.

Παρ' όλα αυτά και παρ' όλη την κατάφωρη αδικία σε βάρος μας, η προκήρυξη μας απαγορεύει να λαβώνουμε μέρος στο διαγωνισμό. Εμείς ζητούμε απλώς να γίνουν εξετάσεις και στην έντινη γλώσσα, στις οποίες να συμμετέχουν όλοι οι υποψήφιοι, ανεξάρτητα από το αν κατέχουν ή όχι επαγγελματικά πτυχία έννοιας γλώσσων ή έχουν αποφοιτήσει από έντα πανεπιστήμια. Ζητούμε απλώς

αρχαιολογικά

ίση μεταχείριση.

Όμως η υπευθυνή πληροφοριών, με την οποία ήρθαμε σε τηλεφωνική επικοινωνία, απέκλειες κατηγορηματικά κάθε ενδεχόμενο διαγνωσμού στην έντη γλώσσα και μας απαγόρευσε να υποδόλουμε τις αιτίες μας.

Δηλαδή, κυρία Υπουργέ, στην περίπτωση αυτή παίζεται ένα δάτρο του παραπομπού: μετά από 10 σχεδόν χρόνια αποφασίζεται η προκήρυξη διαγνωσμού για 25 θέσεις (αριθμός τουλάχιστον αστειός, αφού οι ανάγκες είναι πολύ περισσότερες). Στο μετατόπισμα έχουν «μπει από το παραύρο» και με χίλιους δύο τρόπους (με την γνωστή μεθόδο συμβασιού-μοντεπομπές) εκπονήθηκαν απότομα στην Αρχαιολογική Υπερίτροπη. Για αυτούς φυσικά δεν απαιτούνται άλλα προσόντα εκτός από το πιτυχίο τους. Επάντια τους Αρχαιολόγους της Υπεριτροπής ούτε το ένα τέταρτο δεν έχει επιλέγει με διαγνωσμό και διαιωνίζεται το καθεστώς της ρουσφετολογίας, του νευποτισμού, των προσωπικών γνωριμιών και του πολιτικού μέσου που τόσο κακό έχει προκαλέσει κυρίως στον τομέα του πολιτισμού.

Συνεχίζεται λοιπόν το επάγγελμα του αρχαιολόγου να θεωρείται από το κράτος «αριστοκρατικό», για λίγους, όπως τον 19ο αιώνα, μα που το 1989 προκρύψασται διαγνωσμός από τον οποίο αποκλείονται όσοι είχαν την «αυτοχώ» να φορίσουν σε δημόσια σχολεία και στα Α.Ε.Ι. της χώρας μας χωρίς να έχουν περάσει τα χρόνια τους στα ιδιωτικά φροντιστήρια. Αντίθετα ευνούνται όσοι απέτυχαν στα ελληνικά πανεπιστήμια και είχαν την οικονομική δυνατότητα να απούσασουν στο ξενωπόνιο.

Καταργείται έτσι η θεσμοποίηση από το σύνταγμα ισότιμη μεταχείρισης των πολιτών.

Εμείς, οι απόφοιτοι του Αρχαιολογικού Τομέα του Α.Π.Θ., πιστεύουμε ότι η διόρκηση του Υπουργείου Πολιτισμού δεν συνειδητοποιεί την οσοβαρότητα της αδικίας που διαπράττεται με τους ορφούς του διαγνωσμού αυτού. Θεωρούμε ότι αυτοί οι ορφοί είναι κατασκευάσματα ανθρώπων προσκολλημένων σε μικροσυμφέροντα, χωρίς καμιά έγνωση για την πολιτιστική κληρονομιά μας. Μόνο έτσι εξηγείται το γεγονός ότι δεν

υπολογίζεται καθόλου στην προκήρυξη αν οι υποψήφιοι έχουν πχ. ανασκαφική πείρα, μεταπτυχιακούς τίτλους, διδακτορικά διπλώματα κλπ.

Κυρία Υπουργέ,

η στάση σας θα αποδείξει εάν ο διαγνωσμός είναι μια κακόγουστη φάρση, βασισμένη σε φωτογραφικές διατάξεις. Τουλάχιστον να έφερνε τι είδους μεθόδους να αντιμετωπίζουμε, ώστε να αντιδράσουμε αναλόγως.

Εάν όμως δεν είναι έτοις, και αυτό θέλουμε και μεις να πιστεύουμε, ζητούμε από σας να επεμβείτε προσωπικά (εφόσον συνυπογράψατε την απαράδεκτη αυτή προκήρυξη) ώστε να επαναρρυματίσει ο όρος αυτούς του διαγνωσμού και να γίνουν εξετάσεις στην έντη γλώσσα. Αντιστοίχη σε δεδιάζοντας ζητούμε και παράσταση της προθεσμίας του διαγνωσμού.

Ελπίζουμε πως δεν θα θελήσετε να γίνετε συνεργός σε μία τόσο κατάφωρη αδικία και τόσο μεγάλη προσβολή του κλάδου μας απέναντι στο αντικείμενο του οποίου έχετε εκδηλώσει εσείς προσωπικά ιδιαίτερη ευαισθηθία.

Ευχαριστούμε

Οι πτυχιούχοι και μεταπτυχιακοί φοιτητές του Τομέα Αρχαιολογίας της Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Μία συνολική εμφάνιση του Άρη Κωνσταντινίδη

Υψηλήτη αντίφαση: ο από τους σημαντικότερους Έλληνες αρχιτέκτονες των τελευτών δέκαετων Άρης Κωνσταντινίδης, ο επιμονός αρνητής της αρχιτεκτονικής διακοσμήσης πως «*αγκυλοθεσίας*», ο μαρκήτος υπερασπιστής της λειτουργικής αρχιτεκτονικής είδε το έργο του να εκτίθεται στην Εθνική Πινακοθήκη — ως επιτεύγμα τέχνης εικαστικής... Μολατάτα, θα πρέπει να απονείμουμε έπαντο στην εθνική καθίδρυμα των τεχνών, με τα αριστοκρατικά ωραία, για την πρωτοβουλία που πήρε. Ήταν καιρός το μεγάλο κοινό να αποκτήσει μέρεξην ενός άλλου τομέα της εντοπίας δημιουργίας, μέσα από τις καλύτερες στιγμές του, με τις αντιφάσεις

του θέδαια, ιδιαίτερα σε εποχή όπου η αρχιτεκτονική δημιουργία στη χώρα μας δεν μπορεί να πει κανείς ότι δεν βριασκεται σε κρίση.

Η έκθεση Κωνσταντινίδη είχε την τύχη να θρεπεί μεγάλη απήχηση στον τύπο. Από ότι πληροφορήθηκαμε, και η προσέλευση κοινού υπέρει πιανοποιητική. Τα κριτικά σημειώματα που είδαν τα φίων ήταν αξέλογα. Ο μεσας ενδιαφερόμενος αναγνώστης είχε, έτσι, στη διάθεση του αρκετό πληροφοριακό υλικό για το έργο και τον δημιουργό του. Κατά τη γνώμη μου, έχεχώρισαν δύο συνεντεύξεις του ίδιου, στην «Καθημερινή» και στην «Ελευθεροτυπία», της 19 Φεβρουαρίου, όπως και δύο κριτικά σημειώματα του Δημ. Φιλιππίδη στο «Αντί» (24 Φεβρουαρίου) και της Φωτ. Μαργαρίτη στο «Βήμα» (26 Φεβρουαρίου). Το δεύτερο διακρίνεται για την πληροφορτητή του.

Επισκεφθήκαμε για δεύτερη φορά την έκθεση κατά την τελευταία μέρα της διάρκειας της (26 Φεβρ.), όποτε ο Κωνσταντινίδης έκαμε για τελευταία φορά προβολή διαφανειών, μετά την οποία έγινε συζήτηση σε πολύ πυκνή συνάντηση ενδιαφερομένων, που κράτησε πάνω από μιασμό ώρα.

Ο Κωνσταντινίδης και το έργο του δεν μπορεί να κριθούν πάρα **συνολικά και αδιαχώριστα**, ως σκέψη και δημιουργία. Μόνον έτσι είναι δυνατό να αποτυμηθεί το έργο και να εντοπιστούν οι αντιφάσεις του δημιουργού. Και δεν είναι τυχαίο ότι ο δημιουργός πετυχαίνει απόλυτη συνέπεια ιδεών και έργου όταν, ακριβώς, σχεδιάζει και κτίζει όχι σε οικιστικά κέντρα, αλλά στην υπαίθριο. Εκεί φαίνεται ως απόλυτα ακριβόλογη η ευστοχη παραπήρημη ότι τα έργα του επτάσσονται εντελώς στο τοπίο. Οι αντιφάσεις αρχίζουν όταν ο αρχιτέκτονας επιχειρεί να δημιουργήσει μέσα σε οικιστικά κέντρα. Παραδείγμα πολικατοικίες που σχεδιάσεις ή δημιουργήσεις στην Αθήνα (το οικοδόμημα στο Παγκράτι αποτελεί μοναδική εξαιρεση), αλλά και το «Ξενία» στην Ανάρδη, για το οποίο ο ίδιος δεν έδωσε εξηγηση ως προς την παραφωνία του με το υπόλοιπο οικιστικό συνολο. Με αλλά λόγια, δεν φαίνεται ότι μια τέτοια αρχιτεκτονική μπορείς να αποτελέσει πρόταση εφαρμούματος στις συνθήκες εμπορευματοποίησης της γης και ντουμπαροποίησής με τη γνωστό νομικό πλαισιο των ΓΟΚ που τις συνόδευν, μέσα στα αστικά κέντρα, μεγάλα ή μικρά.

αρχαιολογικά

Πέρα από την αντίφαση θριακεται η γνωμή του δημιουργού για τη σχέση νεοκλασικής αρχιτεκτονικής, πνευμάτως επιδειξίς και εξέργασιας (ακόμα και φαιδισμού). Εδώ νοιμίζουμε ότι αυθαίρετε, σενεντής με τις ίδες του αλλά έφευγοντας από την πραγματικότητα. Γιατί είναι αυθεντικότα να εντοπίζεται στα «στολίδια» της νεοκλασικής αρχιτεκτονικής η θέληση για επιβολή, οπαν είναι πια γνωστό ότι αυτή ξεπηδάει μεσα σχέδιον, μπο κάθε ανθρώπη δραστηριότητα, μεσα σχέδιον από κάθε είδους μορφή, καθώς και το ότι ακόμα και για τις πιο εννιμερες συνειδήσεις, ακόμα και για τους συνειδήσους πολέμων αυτου του πνευμάτου κυριαρχίας, οι μερικιών προτάσεις τους οδηγούσαν περισσότερο σε «δόδος διαφωτίσης» ή «παρακαμψή», θεωρότα πολὺ σημαντικής, αν συγκριθεί με την αγιοτήτη, την κεντότη ή την προκλητικότητα τροπών αμετός επιβολής. Άλλα και αποτελει αυθιρίζεται αγιαρέστη το να αγνοεται ότι το «στολίδι» συνοδεύει όλες τις ανθρώπινες δραστηριότητες και κάθε ανθρώπινη δημιουργία, πέρα ακόμα και από αυτή τη θέληση για κυριαρχία. Το να γίνεται, ετοι, λογος και αντιπαραβολή της «αληθείας» προς το «ψέμα» σημαινει εμμονή σε μιαν αλλή αισθητήρες θεωρητική κατασκευή.

Είναι περιεργού ότι ο γλυκυτατος και θαύματα σκεπτομενος δημιουργος, που τον ειδάμε να αινισθούσε κυριολεκτικά ήδος και βαθίνης έγονοι για τον τοπο μας, τον πολίτισμα και τους ανθρώπους, θέλει να αγνοει μιαν αλλίδιασταση των πραγμάτων δηλαδή την αναγκη για τη διασωτη της συγκεκριμένης ιστορικης μημητης μεσα απο τη εργα του παρέβοντος, οπως και το ο νεοκλασισμος, σπήν Ελαδα οπου μεταφεύσηκε, έδωσε και εργα πετυχήμενα. Και αποτελει ακούα πιο περιεργο γεγονος στι, εων ο ιδιος θελει να ειναι δημιουργος με πολιτικη και μεσο στην πολιτικη, με την ευερια και τη γνωσα εννοια, επιμενει να θελει να παρουσιασται ότι αγνοει την πολιτικη σημασια αλλογαν του τυπου «Γκρεμιστε τα νεοκλασικα», οταν γνωριζει πολυ καλά ότι τη θεση τους παρνουν τυσθαρια, «διχως λογισμο και διχως ονειρο» (για ν ανιστρεψει το στιχο και το σολωμο, που χρησιμοποιει κατα κορων). Αλλωστε, ειδα ότι τη «παιδιαγωγη» απηχηση του σολογκαν που επανελαδε και κατα τη συζητηση υπηρξε ακα-

ριασια: δυο απο τους παρευρισκομενους ακροατες «μετεφρασαν» αμεσως στο «να τα πει στο Υπουργειο που δεν μας αφηνει να γκρεμισουμε τα σπιτια μας»....

Βασιλής Κ. Δωροθίνης

Η Θεσσαλία στη Λυών

Στη Λυών της Γαλλίας θα πραγματοποιηθει από τις 17 ως τις 21 Απριλίου 1990 Διεθνές Συνέδριο με θέμα «Η Θεσσαλία, δεκαπέντε χρόνια αρχαιολογικής έρευνας». Μια περιοδοτηριακή πλατφόρμη: *Maison de l'Orient Méditerranéen, 7, Rue Raulin, F-69007 Lyon, Γαλλία (tηλ.: (33) 78720253)*

Η Ελλάδα στη Γαλλία

Στο Παρίσι, η Ελληνιδα εθνο-αρχαιολογος Άννα Guest-Παπαμανώλη εκανε σειρα διαδελλων με πρωτότυπα και ενδιαφέροντα θέματα (Σειρήνες, Γοργόνες, Νηρηδες: από τη μιθωλογία στην παράδοση, Ο Πηγας μέσα απο τους αιώνες, Πηγας = ιερεστεσις της άνωρης και της ευφορίας κ.ά). Επιτέλους, και θεματα αλλα απο τα σχετικα με την κλασικη αρχαιοτητα!

Μουσειο στα Α'θηρα

Στο μουσειο που ετοιμάζεται στα Α'θηρα πρόκειται να εκτεθούν τα ευρήματα που αποκαλυψθηκαν φέτος σε τάφους στα Αθηρα. Προκειται για κοινηματα λεπτότατης τέχνης, ειδώλια και αγγεια καλοδιατηρημένα και πολυ ενδιαφέροντα (3ους αι.)

Το έτος της Αρχαιολογίας

Ο Γάλλος υπουργός Πολιτισμού ανακοίνων επίσημο ότι το 1991 (Σεπτ. 1989-Σεπτ. 1990) θα είναι έτος της Αρχαιολογίας. Δύο νόμοι προτάθηκαν απο το υπουργικο συμβούλιον εν ομει του έτους της Αρχαιολογίας: ιο, να θεσπιστει αυστηρη νομοθεσια σχετικα με διάφορα μπχανηματα (ανιχνευτες μετάλλων κ.ά), που χρησιμοποιουν ασχετο πρας την αρχαιολογια άνθρωποι, προκαλώντας ανεπα-

νόρθωτες ζημιες σε αρχαιολογικες τοποθεσιες. 2ο, δλες οι υποδρυχιες έρευνες, που ως τώρα ήσαν ελεύθερες, να γίνονται πιο με άδεια την ΥΠ. Πολιτισμού. Επίσης, μέχρι σήμερα στις σωστικες ανασκαφες μπορουσε να πάρει μέρος καθενας που το επιθυμουσε αυτό το καθεστώς πρόκειται πια να αλλάξει.

Βλέπουμε λοιπον πως στη Γαλλία αυσιεδηποτοποιουν την αεια της πολιτισμικης τους παράδοσης και μόλις τώρα παιρνουν ενεργα μέτρα για την αλληνη της προστασια. Επίσης προβλεπεται η αναδιοργάνωση των Αρχ. Μουσεων ολης της Γαλλίας, μερικα απο τα οποια, απο τον 19ο αιώνα, έχουν μενει ανέγνητα. Τη χρονια αυτη, σημαντικη θέση θα πάρουν και τα επαρχιακα κεντρα. Βέβαια, όλα αυτα προϋποθετουν αυμένην προϋπολογια για την Αρχαιολογια!!! Και τελος, τον Σεπτεμβριο της '89 θα ανοιξει μεγαλ έκθεση στην οποια θα δειξει η Γαλλικη Κυβερνητη τα αποτελέσματα 30 ετων αρχαιολογικης έρευνας.

«Λαϊκη μπουλντόζα» ή το ανώτατο στάδιο του λαικισμού

Ο κ. Χρ. Ντούμας, κι όσοι οι ανησυχούν για την πολιτικη μας κληρονομια, θα πρέπει, επιτέλους, να διακρίνουν το προφανες αλλα καταστροφές από δεξιους εργολαβους, και όλα «επεμβάσεις» με πυλούτονες, μετα απο «λαϊκη αυτενέργεια», που δινει λύσεις σε χρονινα προβλήματα. Ο μέχρι κτενες ανησυχοσ ανησυχοσ επαρχος κυριος Δ. Ζαπλαντόρης, δραστηριαστας της θεωρητικες περιοχεις, παρα το τοσο ευγόνιο ονομα του, κατα τα άλλα αγνωστων λοιπων στοιχειων, ιδιοτητων, ειδικοτητων και ηλικιας, έτσι εξήγησε τις καταστροφές στο Ακρωτηρι Σαντορίνη, περιοχη για την οποια το έχουν δοθει διοικητικες αρμοδιότητες. Για να έμαστε ακριβεις, δεν μίλησε για δεξιους εργολαβους, μίλησε μόνο για «λαϊκη αυτενέργεια». Αλλα δεν νοιμίζουμε να προδίδουμε την πρωτητη σκέψη του, επεκτενόντας την μέρι τη λογικη αφετηρια της και λαμβανοντας την υπόη το εκλογικο πνέυμα των καιρων.

Παρ' όλα αυτα, ο κ. Ντούμας έκανε λόγο για προσφυγη σε ευρωπαικους οργανισμους. Προσωπικα εμεις, όπως

αρχαιολογικά

δειξαμε και με την περίπτωση των Δελφών, δεν είμαστε εναντίον τέτοιων διαθημάτων. Με κεντρικές υπερεσιες σε ανοργανωσία, σε πολυδιάσπαση, σε αδύναμια ουσιαστικού ελέγχου, και με νομοθετικό πλαισίο ενεργειών από αναχρονιστικό μέχρι αντιφατικό ή ανυπότακτο, φαινεται ότι ως ενδιλλακτική λύση για να «κινηθούν» τα πράγματα-, και μάλιστα σε προελλογική περίοδο, έχει αρμόδιως επιλεγεί τη «Λαϊκή μπουλντόζα». Απέναντι σε αυτό, με κοινή γνώμην έντονα αντησύχουσα για τα θέματα περιβάλλοντος, όταν τη ρωτώντας σε δημοσκοπήσεις σχετικό πίνακα στον «Οικ. Ταχυδρόμο» της 19.1.89. (σελ. 64), αλλά αδιφορούσα συχνά στην πράξη, η οδός της αυλόγονης επικοπής μηνυμάτων δεν αποκλείεται να θεωρηθεί, έτσι όπως πάμε, ως η μόνη αποτελεσματική. Αφού, όμως, δεν φτάσαμε ακόμα εκεί, εξέτασεν μήτης τη γνωστή γαιδουροποίηση της εξουσίας «καταπει», ακόμα και της Ευρώπης της αντιδρόσεως. Μόνον κατανόητο μέσο πίεσης πιθανόν να είναι η απειλή περικοπής επιχορήγησης. Στους Δελφούς, ίωσαν αυτό να έκανε τη υγειάρια να κλίνει προς την αντιθέτη κατεύθυνση. Ας μη το ξέχναμε.

Όπως δεν θα πρέπει να ξέχναμε τί συνέβη στην Κω, πώς κάποιοι «εκπρόσωποι» του λαού εξακολουθούν να δημιουργούν προσκόμια στην αναστήλωση των *Στρατώνων του Καποδιστρίου* (έντεκα χρόνια μετά την «ηπρέξη» τους), τί παραλίγο να συμβεί με τη νεοκλασική χρονιάρι του Αργούς (που, ώμως, συνέβη στη νεοκλασική αγορά του Αιταλικού και στην αγορά του Βόλου), και άλλα πολλά, ων οικ έστι αριθμός. **Μήπως, κ. Ντούρα και άλλοι ενδιαφερόμενοι,** ήρθε η ώρα για συντάξη και κυκλοφορία μιας Μαύρης Βίβλου της πολιτισμικής κληρονομίας στην Ελλάδα: Στο κάτω-κάτω, γιατί να «οτριώμενταν», κάθε φορά, οι ευαισθητοί και να μη στριμύχτουν οι κατά σύστημα αναισθητοί;

Βασίλης Κ. Δωροθίνης

«Κοσμικές» εκδηλώσεις και λειτουργικότητα

Δελτίο τύπου-διαμαρτυρία του Συλλόγου Ελλήνων Αρχαιολόγων, που δημοσιεύεται και στην «Αρχαιολογία» (τεύχος 29), για τη χρησιμοποιη-

ση της θυαντινής Μητρόπολης της Ρόδου σε δεξιώσα συνεδρίου του ΟΟΣΑ, θέτει ένα θέμα που αδέκει ευρύτερη συζήτηση και αποφάσεις με γενικότερη προστασία. Δεδομένης της κατάστασης προστασίας της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς στην Ελλάδα, αλλά αν λάθουμε υποψή και το ποια πολιτική ακολουθείται σε πολλές χώρες της Ευρώπης, τίθεται, νομίω, το ερώτημα να θα πρέπει να αφήνουμε κτίρια, των οποίων η παλαιά χρήση έχει εγκαταλειφθεί από αιώνες ή δεκαετίες, αναστηλωμένα ή μη, στη φθορά του χρόνου, ή αντιτίθεται, αν θα πρέπει να δεχτούμε και να υιοθετήσουμε την άποψη ότι είναι παραδεκτή κάποια χρήση για συγχρονες ανάγκες και σκοπούς. Η, με ωμότερο καλ.. ελαδικότερο τρόπο: προτάμε, τελικά, υπ' αφήνονται να τημάζουν κτίρια, η επιλέγουμε τη διατήρηση τους με όλη τη χρήση: Το ερώτημα τίθεται επιπτοκίτερο με προς τις παλαιές εκκλησιες-μηνυμάτων που δεν λειτουργούν πια, και που η μέρι κύρια στάση τόσο της επιστημονής Εκκλησίας («μην τ' αγγίζετε!») όσο και της αρμόδιας Διεύθυνσης της ΥΠ.ΠΟ. (όχι και τόσο διαφορετική), ας πούμε Εκκαθάρισμα ότι έχει καταδίκησις, εις των πραγμάτων, στην οριστική εξαφάνιση.

Το περιέργιο είναι ότι ήδη στον ελληνικό χώρο έχει γίνει δεκτή, με πολύ δισταγμό έστω, η δεύτερη άποψη (ίσως για τη Ρωτώντα τη Θεοσαύλοντική κλπ.), αλλά εντελώς επιλεκτική και σπαραδική, πράγμα που συντείνει στην εξαφάνιση των υπολογίων και μη αναστηλωμένων, θεβαία, ιδιαίτερα όσων βρίσκονται στην ιδιοτήτα ιδιωτών, που θα είχαν κάθε διάθεση και δρέση να καταβάλουν τις σχετικές δαπάνες για αναστηλώση και νέα χρήση τους.

Σημειώνουμε ότι στη Διττή Ευρώπη το θέμα έχει ληφθεί προς την πλευρά των νέων χρήσεων (βιβλιοθήκων γ.π. — Αγγλία —, μέχρι και κέντρων νεότητας — Σουηδία —, και γραφών για περιπτώσεις για τις οποίες έχει διεθνή γνώση η εμπειρία). Είναι καρόφις για μια συνεπή πολιτική και για την αναγκαιά «τομή», νοστροπίας και συγκεκριμένων μέτρων, και στον τομέα αυτόν!

Βασίλης Κ. Δωροθίνης

Η σύμβαση παραμένει ανεπικύρωτη!

Τρία χρόνια συμπληρώθηκαν και έξ-

περάστηκαν «αισιώς», από το οποίο αντιπροσωπεία του ΥΠ.ΠΟ., με επικεφαλής πρεσβευτή, υπέγραψε εκ μέρους της Ελλάδας την πανευρωπαϊκή σύμβαση για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς (Γρανάδα, Οκτώβριος 1985). Από τότε μέχρι σήμερα πλήρης ανορέξια επιδεικνύεται από το Υπουργείο αυτό, καθώς και από το Υπουργείο Εργασιών, για επίσημη μεταφράση του κειμένου της σύμβασης και δημοσίευσή της στην Εφημερίδη της Κυβερνήσεως, ώστε να θεωρηθεί κυριωμένη και να αποκτήσει ισχύ νόμου. Χωρίς αυτά, «η υπογραφή της σύμβασης από την Ελλάδα δεν σημαίνει τίποτε άλλο από διπλωματική τυπικότητα, δίχως γραπτικά αποτελέσματα», γράφαμε για το θέμα αυτό αλλού, πριν δέκα μήνες.

Από τότε μέχρι σήμερα, πλήρης ανασθοία επικρατεί, σε αμφότερα τα Υπουργεία, και τίποτε δεν πρωθείται. Το σημειώμα αυτό ας θεωρηθεί ως καταγραφή του γεγονότος, για κάθε νόμιμη χρήση προς ευρωπαϊκούς οργανισμούς.

Βασίλης Κ. Δωροθίνης

Το σχέδιο Οργανισμού του ΥΠ.ΠΟ.

Μετά το νομοσχέδιο για το ΤΑΠΑ-τόντα, ιδίως το σχέδιο Οργανισμού του ΥΠ.ΠΟ.... Με το σχέδιο αυτό, και μετά από τις «δραστικές» πρωτοβουλίες των κ. **Κουλουμήνη** και **Τσαγκαράτου** στο ΥΠΕΧΩΔΕ, για διάλυση της Διεύθυνσης Παραδοσιακών Οικισμών (Γ7) και μείωση της προστασίας, νά που ολοκληρώνεται η έκφραση των κυβερνητικών προβενών για Εσφρότωμα των ευημένων προστασίας σε πλάτες αναρόδιων και εξαρθρωτα και του ο.τι έχει απομείνει στο ΥΠ.ΠΟ.

Σύσσωμος ο ελληνικός τύπος, για όλη μια φορά, και πάρ' όλα όσα του καταμαρτυρούνται τελευταία, πήρε θέση κατά του σχέδιου αυτού, με πρώτο και καλύτερο το «Ποντίκι», που παρακολουθεί από κοντά το θέμα δημοσιεύσης από τα πλήρεστρα άρματα, όπως εκείνο της 21.12.1988.

Που πτάσαμε, τελικά... Σε κυνηγητό γατιών και ποντικών! Μα και εδώ εισβολή της ψυχοπαθολογίας και της ψυχιατρικής....

Βασίλης Κ. Δωροθίνης

αρχαιολογικά

Διατηρητέα στη Χαλκιδική

Δύο μετοχικά κτίσματα της Μονής του Αγίου Όρους, στη Νέα Φώκαια της Χαλκιδικής, χαρακτηρίστηκαν ιστορικά διατηρητέα μνημεία, γιατί, όπως αναφέρθηκε, αποτελούν μαρτυρίες των εγκαταστάσεων της μονής.

Σώθικαν νερόμυλοι

Συγκρότημα τεσσάρων νερόμυλων, πιθανώς της υστεροβυζαντίνης περιόδου, που αποτελούσαν οργανωμένο υδροδοτικό συστήμα και δρισκούνται στο ρέμα της Αγίας Παρασκευής, στην κοινότητα Ρωμαϊκού Θεοσαλονίκης, κηρύχτηκαν ιστορικά διατηρητέα μνημεία.

«Αρχαιολογικός χώρος» το χωριό «Χωρούδα»

Το ερειπωτικό χωριό «Χωρούδα» των Σταγείρων Χαλκιδικής χαρακτηρίστηκε «Αρχαιολογικός και ιστορικός χώρος».

Διασώσει ερείπια σπιτιών, τμήματα λιθοστρωτών δρόμων, κρήνης, και ερείπια του ενοριακού ναού του Αγίου Αθανασίου (προ του 1821) και αποτελεί ιστορική μαρτυρία της οικιστικής οργάνωσης ενός χωριού μεταλλωρυχών.

Βυζαντινός ναός στην Κεφαλλονιά

Αρχαιο μνημείο χαρακτηρίστηκε ο βυζαντινός ναός του Αγίου Ιωάννου στην κοινότητα Ζώλων της Κεφαλλονίας. Προκειται για κτίσμα των βυζαντινών χρόνων, του οποίου οι τοιχογραφίες αποτελούν είναι από τα ελαχίστα δείγματα βυζαντινής ζωγραφικής στην Κεφαλλονία.

Στο Κέντρο Μελετών Ακροπόλεως

Στο Κ.Μ.Α. (Μακρυγιάννη 2-4, τηλ.: 923.91.86) γίνονται καθεδ Τετάρτη, στις 7.30 μ.μ., διάλεξεις, 8 Μαρτίου: Μάντω Οικονομίδου, Έφορος Αρχαιοτήτων, Δ/ντρια Νομιματικού Μουσείου, «Νομιμάτα από την Ακρόπολη». Η διάλεξη είναι αφιε-

ρωμένη στη μνήμη του Γιάννη Μηλιάδη, 15 Μαρτίου: Αικ. Δημηκοπούλου, Έφορος Αρχαιοτήτων, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, «Η Μυκηναϊκή Ακρόπολης των Αθηνών». 22 Μαρτίου: Λίνα Μενένων, Αρχαιολόγος, Κέντρο Ελληνικής και Ρωμαϊκής Αρχαιοτήτας, Εθν. Ιδρ. Ερευνών. «Η Συμβολή των Αθηναϊκών Ψηφιομάτων στη Γνώση της Ιστορίας της Κεας». 5 Απριλίου: 6.00 μ.μ., Κορνηλία Χατζηλαζήνη, Αρχιτέκτων Αρχαιολόγος, Κέντρο Μελετών Ακροπόλεως. Ξενάγηση στο Κέντρο Μελετών, αποκλειστικά για εκπαιδευτικούς, 12 Απριλίου: Μάρω Κύρκου, Αρχαιολόγος, Α' Εφορεία Προιστ. & Κλασ. Αρχ/των: «Ανασκαφές στη Νότια Κελτί της Ακρόπολεως». Η διάλεξη είναι αφιερωμένη στη μνήμη του Γιάννη Μηλιάδη, 19 Απριλίου: Πέτρος Καλλιγάρης, Έφορος Αρχαιοτήτων, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, «Χαλκικία Σκεύη από την Ακρόπολη». 10 Μαΐου: Μανόλης Καρρές, Αρχιτέκτων, Α' Εφορεία Προιστ. & Κλασ. Αρχ/των: «Ο Πρόναος του Παρενένων». 17 Μαΐου: Άλκηστη Χωρεμή, Αρχαιολόγος, Α' Εφορεία Προιστ. & Κλασ. Αρχ/των: «Νέα Αρχαιολογικά Ευρήματα στη Βιβλιοθήκη Αδριονίου». 24 Μαΐου: Νίνος Τσάκος, Έφορος Αρχαιοτήτων, Α' Εφορεία Προιστ. & Κλασ. Αρχ/των: «Νέα Ευρήματα από τη Νότιας και Ανατολικές Υπώρειες του Βράχου της Ακρόπολης». Το Κέντρο Μελετών Ακροπόλεως είναι ανοικτό Δευτέρα έως Παρασκευή 9 π.μ.-2 μ.μ. Σάββατο και Κυριακή 10 π.μ.-2 μ.μ. Εποικη απογευμάτων, Δευτέρα-Τετάρτη-Παρασκευή 6 μ.μ.-9 μ.μ.

Στο Κέντρο λειτουργούν και διάφορες εκδηλώσεις: «Έκμαγεια» των Γλυπτών του Παρθενώνας» «Ακρόπολη: Μελέτες, Έρευνες, Έργα» κ.α.

Ρωμαϊκά πορτρέτα

Στο Πανεπιστήμιο της Iowα παρουσιάστηκε έκθεση ρωμαϊκών πορτρέτων, που περιλάμβανε και 10 γραμμικά ημερησιά και ετρουσκικά της ρωμαϊκής Αγύπτου.

Δρακότρυπα

Στο σπήλαιο Δρακότρυπα των Βρασ-

νών Θεσσαλονίκης εντοπιστήκαν σημαντικά παλαιοντολογικά ευρήματα (Αντ. Πλειστόκαινος εποχή, 100.000 χρόνια). Χωρίς τουριστικό ενδιαφέρον το σπήλαιο αυτό, είναι πολύ σημαντικό για την επιστημονική του αξία.

Στο Μουσείο της Αντίμη

«Πολεμιστές και ιππείς της Ελλάδας» είναι το θέμα έκθεσης που οργανώθηκε στα τέλη του 1988 στο Μουσείο Ιστορίας και Αρχαιολογίας (της Αντίμης, Γαλλίας). Μέσα από αχέδια αγγείων, γλυπτά, ανάγλυφα κ.ά. δίνεται τη εικόνα του πολέμου στην ελληνική αρχαιότητα.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Α' Διεθνές Συνέδριο για Αρχιτεκτονική Κεραμική, Αθήνα 1988

Η Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών οργάνωσε ειφέτος το πρώτο διεθνές συνέδριο με θέμα «Αρχιτεκτονική Κεραμική», που πραγματοποιήθηκε στις 2-4 Δεκεμβρίου 1988 με τη φροντίδα της Dr. Nancy Winter. Μετά την εισαγωγή ομιλιών του Διευθυντή της Σχολής και W.D.E. Coulson, ακολούθησαν επιπλομνικές ανακοινώσεις, με τις οποίες παρουσιάστηκαν νέα ανασκαφικά ευρήματα και απόψεις που προέκυψαν από τη μελέτη των αρχαίων πλήνων κεραμωμάτων από διάφορες περιοχές στην Ελλάδα, την Ιταλία και την Ιωνία.

Η Dr. N. Winter αναφέρθηκε στα συστήματα κεραμωσής, προτείνει μεθόδους καθορισμού των τοπικών αυτημάτων με βάση τεχνοτροπικά και τεχνικά χαρακτηριστικά και εξέτασε συγκεκριμένα ουσιώματα στην Αρκαδία, βΔ Ελλάδα, Αργολίδα, Βόρεια, Κεντρική και ΒΑ Ελλάδα. Ο καθ. Chr. Le Roy διατυπώνει μερικές νέες σκέψεις σχετικά με την αλλαγή της χρονολογήσης, την τυπολογία και τον συσχετισμό των πλήνων αρχιτεκτονικών μελών από τους Δελφούς, 20 χρόνια μετά τη δημοσίευση τους. Η

αρχαιολογικά

κ. Mary Roebuck παρουσίασε το υλικό των ανασκαφών της Κορίνθου και ανέλαυνε την τεχνοτροπίκη και χρονολογική εξέλιξη των πήλινων αρχιτεκτονικών μελών από τους δύο ναούς του Απόλλωνας. Η δρ. M. F. Billot τους τύπους σιγμών και ακροκεράμων από την πόλη και το Ήραο του Άργους, ενώ ο κ. K. Kolokotsas τις παρατηρήσεις του για την υπαρξή γεωμετρικών σχέσεων μεταξύ των αρχιτεκτονικών μελών και της διασκόμψης τους (αρμονικές χαραξές), που προέκυπταν από τη μελέτη του υλικού του Άργους και της Επιδαύρου. Η δρ. N. Cooper ασχολήθηκε με τις αρχαϊκές στέγες από τους Αλειάδες και τις Βάσσες και ο δρ. A. Heiden με τις κορινθιακούς, λακωνικούς και σικελικούς τύπους κεραμώσεις των κτηρίων της Ολυμπίας. Ο κ. Ch. Pfaff παρουσίασε ένα πρώτογενο τύπο κεράμωσης με τρικόρφια ακρόκεράμωση από το Άργος και η δρ. B. Wells τη σήμη του ιερού του Πυθαίου Απόλλωνας στην Ασίνη.

Ένας αγώνωντας τύπος ακρωτηρίου από το ιερό της Αρτέμιδος στους Λουσούς της Αρκαδίας παρουσιάστηκε από την Β. Mitsopoulos-Leon, ενώ δύο πήλινες αρχαϊκές στέγες, από το Καλαποδή της Φθιώτιδας, αποδιδήθηκαν σε δύο διαφορετικούς ναούς από την δρ. G. Hubner. Η δρ. Φ. Διακορώνια παρουσίασε τα αποτελέσματα της ανασκαφής της στον αρχαίο Οπούντη της Ανατολικής Λακωνίδας και στην κεράμωση μιας δωματικής στάσης ιερού. Ένα εργαστήριο παραγωγής κεραμιδών στέγης από τη Φάρη της Θάσου ήταν το θέμα της ανακοίνωσης του κ. J. Perrin. Τις σχέσεις της αναγλυφής κεραμικής με τα αρχιτεκτονικά πήλινα αναγλύφα της Χίου και την απόδοση τους σ' ένα κοινό εργαστήριο συζήτησε η κα Εύα Μπουρινίδη. Στους τύπους και τη χρονολόγηση των κεραμώσεων από τις νεότερες ανασκαφές της Σάμου αναφέρθηκε η δρ. A. Ohnesorg. Ο δρ. P. Schneider παρουσίασε νέες απόψεις σχετικά με τη δομή και τις κατασκευαστικές λεπτομέρειες της αρχαϊκής στέγης, που προέκυπταν από την ανεύρεση μιας κεράμωσης από τη Δίδυμη της Ιωνίας. Ο δρ. K. Zimmermann μίλησε για τα πήλινα ευρήματα των ανασκαφών της Ιστρίας στη Μαύρη Θάλασσα και τις σχέσεις τους με την Ιωνία, ενώ ο δρ. D.C.S. Felsch ανέτυπε το θέμα των αφραγιμένων κεραμών και

της διάδοσής τους στην Κεντρική Ελλάδα, την Πελοπόννησο και την Αιγαίνα.

Η δρ. M. Mertens-Horn στην ανακοίνωσή της επανεξέτασε τις στέγες των θησαυρών της Ολυμπίας και των Δελφών υπό το φως των νέων ευρημάτων σε θέσεις της Ν. Ιταλίας και της Σικελίας. Τις σχέσεις ανάμεσα στα δισοκείδην ακρωτήρια της Πελοποννήσου και της Μ. Ελλάδος συζήτησε ο δρ. V. Kästner. Η δρ. Ch. Vi-kander παρουσίασε τις απόψεις της σχετικά με την αναδήητη των πιθανών προδρόμων της σήμης από το ναό της Αρτέμιδος στην Κέρκυρα, στην Ιταλία και τη Σικελία, ενώ ο καθ. J. F. Kenfield υποστήριξε την παρουσία ενός ίωνα κοροπόλατη στην αρχαϊκή Μοργαντίνα της Σικελίας.

Ειδούτοπερ ζητήματα της τεχνικής, της εμφάνισης, μορφολογικής εξέλιξης και χρονολόγησης των πρώιμων αρχαϊκών κεραμώσεων απασχόλησαν τους δρ. O. Wikander και δρ. E. L. Schwandner, τις ανακοινώσεις των οποίων ακολούθησε ενδιαιρέσθωσα συζήτηση.

Στο πρόγραμμα του συνεδρίου περιλαμβάνονταν δύο εκδρομές, στην Κορινθία και Αργαλίδα (Κορίνθιο, Νεμέα, Τίρυνθα, Άργος) και στην Κεντρική Ελλάδα (Δελφοί, Καλαπόδη), όπου οι σύνεδροι ξεναγήθηκαν στις αποθήκες των Μουσείων, είδαν τα παλαιότερα και νεότερα ευρήματα των ανασκαφών και συζήτησαν με τους ανασκαφείς ή μελετητές του υλικού.

Την ημέρα της έναρξης του συνεδρίου εγκαινιάσθηκε η εκθέση αρχιτεκτονικής κεραμικής από την Αρκοπόλη, που οργάνωσαν οι Α' Ερείπια Προϊστορικής και Κλασικών Αρχαιοτήτων, στο κτήριο Weiler (Μακρυγιανήν). Περιλαμβάνει αξιόλογα δείγματα διακοσμημένων κεραμώσεων του δου και δου αι. μ.χ., που εκτελήθησαν μετά από συστηματική συντηρηση και μελέτη.

Τέλος αξέιδεν να σημειωθεί η καλαισθήτη παρουσίαση του προγράμματος των συνεδρίων με περιήγησης των ομίλων στην αγγική και ελληνική γλώσσα, σχεδιαστικές αναπαραστάσεις και σχετική ορολογία, που επεξεργάσθηκε η οργανωτικά του συνεδρίου δρ. Nancy Winter.

Χριστίνα Βλασσοπούλου Αρχαιολόγος της Α' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Ακροπόλεως

Άλλα Συνέδρια

Για το 1989 έχουν προγραμματιστεί: 5-6 Μαΐου: Brown University, Διεθνές Συνέδριο με θέμα την Αΐγαιο και τη Ρώμη. Πληροφορίες: Prof. K. Raflaib, Dept. of Classics, Brown University, Box 1935, Providence, RI 02912.

Ιούνιος 1989: Anathema, Προσφορές σε θεότητες και η οικονομική ζωή των ιερών στο χώρο του Αρχαίου Αιγαίου. Διεθνές Συνέδριο που οργανώνει το: Research Group on Sanctuaries, Cult Sites and Ancient Communities. Πληροφορίες: Dr. Anna Vivante, Dipartimento di Scienze Storiche, Archeologiche e Antropologiche dell' Antichità, Sezione di Etruscologia e Antichità Italiche, Università degli Studi "La Sapienza", Piazzale Aldo Moro, 5, 00185 Roma.

1-3 Αυγούστου, 6ο Διεθνές Συνέδριο που θα γίνει στην Ερεσο (Ελλάδα) με θέμα το Θεόφραστο. Πληροφορίες: Καθ. Δημ. Γούντας, Φιλοσοφική Σχολή, Πανεπιστήμιο Κρήτης, 741 00 Ρέθυμνο, Κρήτη, και Prof. William Fortenbaugh, Department of Classics, Douglass Campus, Rutgers University, New Brunswick, NJ 08903.

24-30 Αυγούστου, Πίζα (Ιταλία), IX Συνέδριο FIEC, Ελληνικός Μύθος στη Ρωμαϊκή Τέχνη. Πληροφορίες: Prof. Robert Turcan, 3 Residence du Tourillon, F-69290 Craponne, France. 21-25 Μαΐου 1990, Διεθνές συνέδριο Αρχαιολογίας στο Smithsonian Institute, Washington, D.C. Πληροφορίες: ICAZ, Department of Anthropology, NMNH, Smithsonian Institute, Washington, D.C.-20560.

Ιωάννινα-Ηπειρος, 19ος-20ος αι.

Με θέμα «Γιάννινα-Ηπειρος, 19ος-20ος αι.: Ιστορία-Κοινωνία-Πολιτισμός», οργανώθηκε στις 2-4 Δεκ. 1988 το B' Επιπτυχιού Συνέδριο από το Πνευματικό Κέντρο και το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, γιορτάσαντας τις 75 χρόνιες από την πρωτεύουσα της πόλης. Το Συνέδριο οργανώθηκε σύμφωνα με μεγάλα θέματα: «Τέχνη-Πολιτισμός», «Πολιτική Διπλωματία», «Διακίνηση Ιδεών», «Κοινωνία-Οικονομία». Ελλήνες και έζοντες ερευνητές σκιαγράφησαν το πρόσωπο της

αρχαιολογικά

περιοχής με τις σημαντικές τους ανακοινώσεις.

Συνέδριο: 'Άργος και Αργολίδα

Στις 3-5 Νοεμβρίου 1989 η Εφορεία Αρχαιοτήτων του Ναυπλίου μαζί με τη Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή οργανώνουν Συνέδριο με θέμα: 'Άργος και Αργολίδα: Τοπογραφία και Πολεοδομία'. Ξεκινάντας από τις έρευνες στην τοπογραφία της περιοχής, τα διάφορα πολεοδομικά σχέδια της πόλης του Άργους έχουν αναγνωριστεί. Για τη διαχρονική μελέτη του Άργους και της Αργολίδας πέντε περιόδοι έχουν οριστεί: Η πρώτης ενδειξίς κατοικήσης και φτάνει ως τα τέλη της περιοχής του χάλκου. Η 2η περιόδος βασίζεται στη γεωμετρική και την αρχαϊκή εποχή, η 3η στην κλασική και την ελληνιστική, η 4η στη ρωμαϊκή περίοδο και η 5η στην πρωτοχριστιανική και βυζαντινή εποχή.

Συνέδριο για την ιστορία της επιγραφικής στη Γαλλία

Στη Γαλλία οργανώθηκε (16-22 Οκτωβρίου 1988), με την ευκαιρία των 100 ετών από την ίδρυση του περιοδικού *Annales Epigraphiques* (1888), συνέδριο, στο οποίο εικούσιοι μίλησαν για το έργο των Γάλλων επιγραφιστών και τη συμβολή τους στη μελέτη του πολιτισμού των Μεσογειακών χωρών.

ΒΙΒΛΙΑ

Αναστήλωση-Συντήρηση-Προστασία Μνημείων και Συνόλων

Τεχνική Περιοδική 'Έκδοση, Τόμος B' Υπουργείο Πολιτισμού, Αθήνα 1987.

Κυκλοφόρησε ο B' τόμος της τεχνικής περιοδικής έκδοσης του ΥΠ.ΠΟ. και περιλαμβάνει μελέτες, αρχιτεκτόνων, πολιτικών μηχανικών, γεωλόγων και αρχαιολόγων που παρουσιάζουν θέματα από το έργο υπηρεσιακών

μονάδων του υπουργείου. Η έκδοση είναι ιδιαίτερα φροντισμένη και αποτελεί μια αξιόλογη παρουσία στο χώρο της ανάδειξης της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Μέσα από τα ποικίλα θέματα καταφίνεται η σπουδαιότητα της λεπτομέρειας στην εικόνα του όλου και η σημασία της προσεγγίσεως ενός θέματος διεπιστημονικά.

στο ομορφό αυτό ημερολόγιο που επιμελήθηκε η Ραχήλ Μισδραχή-Καπού.

Τα αρχαία μεταλλεία της Λαυρεωτικής

Ευάγγελος Κακαθαγιάννης Έκδ. Υπουργείο Εργασίας, Αθήνα 1988.

Γραμμένο από τον αρχαιολόγο, τον υπεύθυνο της περιοχής του Λαυρίου, το βιβλίο αυτό αποτελεί το βασικότερο οδηγό για τα μεταλλεία του Λαυρίου και γενικότερα για την περιοχή εκείνη όπου από την απώτερη αρχαιότητα ο ανθρώπος εκμεταλλεύθηκε τον πλούτο της γης. Γραμμένο απλά, ώστε ο καβένας να μπορεί να το διαβάσει, το βιβλιοδάκι αυτό δίνει χρήσιμα στοιχεία για την κατανόηση του τόπου και των εργασιών που διενεργούνταν εκεί.

Το Λαύριο είναι «ζωντανό διαχρονικό μουσείο της μεταλλευτικής». Εκεί σώθηκαν χώροι εργασίας και εργαλεία από την αρχαιότητα, δύπλα στις σύγχρονες εγκαταστάσεις εξόρυξης μεταλλεύματος. Αποτελεί μοναδικό, στο είδος του, δείγμα της εξόρυξης και επεξεργασίας μεταλλεύματων. Καλό θα ήταν, όπως μπορεί να επισκεφθεί μια Κυριακή πρωί το χώρο και να χαρεί τη λιακάδα δίπλα στη θάλασσα, συντρόφια με τον μικρό, πολύτιμο αυτόν οδηγό.

«Ιερωνύμου Απομνησεύματα»

Κλείτος Χατζηβέδηλης Έκδ. Ι. Δ. Κολλάρος.

Μετά τις «Σημειώσεις μεταρρυθμιστών», ο νέος συγγραφέας, 41 ετών σήμερα, δίνει ένα συναρπαστικό αφήγημα σε χρονικό πλαίσιο εκείνο των επηγόνων της Μεσαίου Αλεξανδρού και της ελληνιστικής περιόδου της ανατολικής Μεσογείου. Εποχή κατακερματισμού αλλά και άκρως ενδιαφέροντας διάχυσης του ελληνικού πνεύματος, όπου η κυριακή Ελλάδος «ασκείται» οδεύοντας προς την οριστική υποταγή της στη Ρώμη, ενώ εμφανίζεται έντονο και το πνεύμα του, σύμφωνα με τη ρήση του Κικέρωνα, «γραικιλισμός».

αρχαιολογικά

Στο αφήγημα φαίνεται να χρησιμεύει ως υπόθεμα κάποια γνώση ιστορικών πηγών για την εποχή, χωρίς πάντως - και δυστυχώς - να παρέχεται ένδειξη ότι το αν πράματι παρόμοιες πηγές χρησιμοποιήθηκαν για το αφήγημα. Και δεν νοιώζουμε ότι θα αποτελούσε μειονέκτημα η μενιά πηγών.

Ιστορικό αφήγημα, λοιπόν, ή μυθιστορία, γεγονός είναι ότι το βιβλίο αυτό «ρουφετά» με ιδιαιτερή απόλαυση, σε εποχή που φιναίται να παρουσιάζει όλα τα αρχηγικά της ελληνιστικής περιόδου. Δίχως και να μπορούμε να ανηγενέσσουμε κάποια αντιοχία θετικά. Φυσικά, ενοούμε ως τοπικό πλαίσιο εκείνου του σπουδεινού ελληνικού χώρου...

Βασίλης Κ. Δωροβίνης

«Φιλολογικά σαλόνια και καφενεία της Αθήνας (1880-1930)»

Γάινηντ Παπακάστας

Εκδ. Ι. Δ. Κολλάρος, Αθήνα 1988.

Προϊόν ερευνητικής εργασίας σε βιβλιοθήκες και αρχεία, το βιβλίο αυτό έρχεται να συμπληρώσει ωφελίμα όποιες έρευνες και δημοσιεύσεις είχαν γίνει μέχρι σημερινή γύρω από τη λειτουργία και τη συμβολή φιλολογικών σαλονίων και λογοτεχνικών συνέδριων σε καφενεία της Αθήνας, στην πολιτιστική ανάπτυξη όχι μόνο της πρωτεύουσας αλλά και, κατ' αντανάκλαση, της πατούλησης Ελλάδας.

Μήμα μεσογειακής κοινωνικότητας και λογοτεχνικών αναβίωσης ή και συστερίωσης της εποχής, σε μια Αθήνα που δεν είχε ακόμα χάσει τον πολεοδομικό και τον κοινωνικό ίστο της, η αγκυρότητα φιλολογικών στεκιών στο μισόν αιώνα που εξετάζει ο συγγραφέας δεν αποτέλεσε προγόνο, σύμφωνα με σημειώσιν, θεωρητικά μέτρα, των υπό εκκλησία «πολιτιστικών κέντρων» της εποχής μας, αλλά θερμό και ζωντανό κοινωνικό κύτταρο. Μπορεί η ίδια παρόμοιων στεκιών να μην ήταν, ίσως, αυτορυθήσια αλλασσόμενη σημασία όμως έχει ότι θλάστησε κι έφερε καρπούς.

Το έργο κοσμούν μερικές φωτογραφίες της εποχής, αλλά ο εικονογράφηση θα μπορούσε να είναι πληρέστερη, όπως και να αναφέρεται ότι

στη φωτογραφία του εξωφύλλου εικονίζεται το εσωτερικό του καφενείου Ζαχαράτου, που κατεδαφίστηκε στη δεκαετία του 1960 από τον ιδιούμορφο «πρόδυον» του Κοσκωτά, εργολαβό και επίδοξο πολιτικό λέσφετενέ.

Βασίλης Κ. Δωροβίνης

«Κατά της διάλυσης»

Βασίλης Κ. Δωροβίνης
Εκδ. Ι. Δ. Κολλάρος, Αθήνα 1989.

Κυκλοφόρησε η αυλογή άρθρων του συνεργάτη μας Βασίλη Δωροβίνη, με θέματα περιβάλλοντος και πολιτισμικής κληρονομίας. Παρουσίασή της δια γίνεται στο επόμενο τεύχος μας:

Οδοιπορικό στη Μεγάλη Ελλάδα

Επαμ. Βρανόπουλος
Εκδ. Εταιρείας Ευθοικών Σπουδών,
Αθήνα 1988.

Πρόκειται για τον πρώτο ιστορικό και αρχαιολογικό οδηγό των μνημείων της Μ. Ελλάδας που εκδίδεται στα ελληνικά. Με τη βοήθεια του βιβλίου αυτού γίνεται εύκολο το ταξίδι και η επισκεψή των μνημείων και λαιών πολιτισμών θησαυρών της Μεγ. Ελλάδας και όχι μόνο των ελληνικών. Το βιβλίο προκλεί και διευκολύνει τον Έλληνα επισκέπτη να ταξιδεύει και να γνωρίσει την ιστορία και τις αρχαιότητες των ελληνικών αποικιών, χωρίς όμως να περιορίζεται σ' αυτές. Αναφέρεται, επίσης, στην επί 27 αιώνες ζωντανή παράδοση των ελληνόφωνων περιοχών της Ν. Ιταλίας, που ωστόσο τώρα αργούσεβαν. Το βιβλίο συνοδεύεται από χάρτες και πολλές ενδιαφέρουσες εικόνες.

Οδοιπορικό στη Συρία,

τη 2η άγνωστη Μ. Ελλάδα

Επαμ. Βρανόπουλος

Εκδ. Κέντρου Έρευνας και Μελέτης Ελληνισμού, Αθήνα 1988.

Οδηγός για ένα συναρπαστικό ταξίδι στη Συρία, στη χώρα των 8 διαφορετικών πολιτισμών, όπου η Ασία συντάται με την Αφρική και την Ευρώπη. Η Συρία όμως, εκτός από τα λοι-

πά μνημεία της, έχει τις πιο εκτεταμένες και επιβλητικές ελληνικές αρχαιότητες (ελληνιστικές και βυζαντίνες) από κάθε άλλη χώρα. Το βιβλίο, με χάρτες και πολλές φωτογραφίες, διηγήσει τον αναγνώστη και του ανοιγει και άλλους ορίζοντες, όπως με την αναφορά στους 700.000 ορθόδοξους της Συρίας (τους Ρουμ Ορτοντές, όπως τους λένε), το ελληνόφωνό κρητικό χωριό Χαμιτέ και το Ορθόδοξο Πατριαρχείο Αντιόχειας (Δαμασκού). Προκειται για παράσταση που έχει αγνοήσει η διτλωματία μας, γιατί οι «Ρουμ Ορτοντές», λόγω της υψηλότερης συνήθως μόρφωσή τους, κατέχουν σημαντικές θέσεις όχι μόνο στη Συρία αλλά σε ολόκληρο τον αραβικό κόσμο και θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για οποιαδήποτε πρόσθαση μας, οικονομική, πολιτική, πολιτιστική. Πράγμα που δεν γίνεται, σε αντίθεση με τους Τούρκους, που χρησιμοποιούν εντατικά τον ισλαμικό παράγοντα της Συρίας και των λοιπών αραβικών κρατών.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Σημαντικό αρχαιολογικό έργο στην Ερμόνη

Κατά την εκσαφάφη για τη θεμελίωση του νέου κτιρίου που θα κατασκευάσει ο ΟΤΕ στο χώρο πάνω ακριβώς από το Κοινοτικό Γραφείο Ερμόνης ήρθε στο φως μια πλάκα μαρμάρινη όπου στη μια πλευρά υπάρχει το εικονιζόμενο όγαλμα. Αυτό βρέθηκε αναποδογύρισμένο και σε βάθος 3-4 μέτρων. Χωρίς να έχει γίνει μέχρι σήμερα σύνταξη δελτίου τύπου από το Υπουργείο Πολιτισμού για να μάθουμε από τις πρώτες εκτιμήσεις ότι είναι το άνω μέρος σαρκοφάγου ρωμαϊκής εποχής και παριστά μια γυναικεία και ένα άνδρα έπιπλωμένους σε κλίνη, ενώ στα πόδια τους υπάρχει ένα σκυλάκι του οποίου η κεφαλή έπιπτες κατά την εκσαφάφηση. Οι διαστάσεις της πλάκας είναι 3 μέτρα μήκος, 1,5 μέτρα πλάτος, 0,5 μέτρα ύψος το δε βάρος όλου του αγάλματος είναι γύρω στους 10 τόνους.

αρχαιολογικά

Ποια θα είναι η τύχη του ακόμα δεν είναι γνωστό. Εκφράστηκε μια άποψη από την Αρχαιολογική Υπηρεσία που επέθετε την εκσακαφή, να μεταφερθεί προσωρινά για λόγους ασφαλείας στον αρχαιολογικό χώρο του Δημοτικού Σχολείου μέχρι να αποφασισθεί ποιο θα εγκατασταθεί οριστικά.

Το βάρος όμως από τη μια και τη στενότητα των δρόμων που οδηγούν προς τον αρχαιολογικό χώρο του Δημοτικού Σχολείου από την άλλη ήταν αιτίας να παραμένει μέχρι σήμερα στο χώρο που δρέθηκε. Ένα χώρο εντελώς ακατάλληλο για την ασφαλή διαφύλαξη του διότι ο χώρος αυτός δρισκεταί ακριβώς δίπλα στον επαρχιακό δρόμο Ερμιόνης - Κρανιδίου και είναι εκτεθεμένος σε κάθε στραβωτικού σχημάτων.

Το ενδιαφέρον του λαού της Ερμιόνης ήταν έντονο, και επιμέμια όλων είναι να παραμείνει οριστικά στην Ερμιόνη. Παράλληλα εκφράστηκαν απορίες γιατί δρέθηκε μόνο το σκέπασμα της σαρκοφάγου και όχι η σαρκοφάγος. Επίσης γιατί η ανασκαφή δεν επεκτάθηκε στο γύρω χώρο για την ύπαρξη και άλλων αγαλμάτων. Ελπίζουμε ότι διαδικασίες που απαιτούνται από την αρχαιολογία για γίνουν σύντομα και η ευρέση του αγάλματος αυτού να γίνει αιτία για τη δημιουργία Μουσείου στην Ερμιόνη. Ένα Μουσείο που θα στέγαζε αφ' ενός τα ήδη υπάρχοντα αρχαία και αφ' ετέρου ότι άλλο έρθει στην επιφύλαξη από συντονισμένες ανασκαφές.

Φ.Ε.

Αγαπητό περιοδικό «Αρχαιολογία».

Λέγομει Ανάργυρος Πασάλης και είμαι φαντακός αναγνωστής σου. Είμαι 16 χρονών και ως σε ένα παραλλαγόμενο χωριό του Νομού Αργολίδος που σονομάζεται Ερμιόνη, Διαβάζοντας την ιστορία του χωριού μου ανακάλυψα σιγά σιγά τον πλούτο που κρύβουν τα χώματά του. Ύστερα από ανασκαφές που έγιναν ήρθαν στη φως ναοί του Ποιενίδα, της Αθηνάς, του Ηλίου, των Χαρίτων, του Σαρπιδίων και της Ιαΐδας. Ακόμα δρέθηκαν ψηφιδώντα (ανάσκαψης του 1956) μιας παλαιοχριστιανικής οικίας, δρέθηκε επίσης τρίκλιτη παλαιοχριστιανική βασιλική με ψηφιδώτα δάπεδα, με ναρθήκα και αιθρίο. Πριν από λίγες μέρες δρέθηκε και

ένα γλυπτό. Περισσότερα για το γλυπτό αυτό υπάρχουν στο άρθρο τοπικής εφημερίδας. Αυτό που με κάνει να σας γράψω είναι να αδιαφορία που υπάρχει τόσο από μέρος της Κοινότητας όσο και από μέρος άλλων φορέων. Όλα τα ευρήματα έχουν εγκαταλειφθεί.

Αυτό που ζητώ από σας είναι κάποιος αρμόδιος να δείξει ενδιαφέρον και αν είναι ευκόλο να επισκεφτείται το τόπο που γίνεται αξιοποίηση των αιτάνιων αρχαιολογικών θησαυρών που συναντήθηκαν στην Ερμιόνη. Οποιος ο κάπει επισκέπτης να μπορεί να τα βλέπει και να τα θαυμάζει. Και κυρίως να προστατευτούν τα ευρήματα. Απευθύνθηκα σε σας γιατί σκέφτηκα πως είστε η τελευταία ελπίδα και περιμένω κάποια απάντηση σας.

Φιλικά
Π. Ανάργυρος

Αγαπητή «Αρχαιολογία»

Στο τεύχος 29 (Δεκέμβριος 1988) και στη στήλη «ΣΥΝΕΔΡΙΑ» δημοσιεύετε (ο.ο. 93-94) ένα ενημερωτικό χρονικό

του Αρχαιολόγου και Προϊσταμένου της ΙΔ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων κ. Π. Πάντου για το Α' Αρχαιολογικό και Ιστορικό Συνέδριο Αιτωλοακαρνανίας - Αγρίνιο 23-27 Οκτωβρίου 1988.

Στο ενημερωτικό, όμως, αυτό πεμπέματα του συναδέλφου κ. Π. Πάντου ενυπάρχουν ορισμένα μεθοδολογικά και δεσμοτολογικά αποτήματα - «φυσικά καλόπιστα», τα οποία δεν επιτρέπουν στους αναγνώστες να σχοληματίσουν πλήρη εικόνα για τις εργασίες του Α' Αρχαιολογικού και Ιστορικού Συνέδριου Αιτωλοί/νιας γι' αυτό, παρακαλώ να μου επιτρέψετε να τα επισημάνω και σαν σύνεδρος και σαν εισηγητής στο προαναφερθέν Συνέδριο:

Κατ' αρχήν, η ενημέρωση του κ. Π. Πάντου σχετικά με τις εισηγήσεις του συνέδριου ήταν ελπίτης, αφού παρέλειμε να αναφέρει δέκα (10) ακόμη ανακονώσεις που έλαβαν χώρα και που είναι οι εξής:

(1) Ε. ΠΑΠΑΔΗΜΑ: «Συντήρηση κεραμεικής από την υποβρύχια αρχαιολογική έρευνα στο Πλατύγαλο Αστακού». (2) Ν. ΣΑΡΑΓΑ - Ε. ΑΥΓΟΥΛΗΣ: «Αρχαία Λιμναία». (3) Σ. ΚΙΣΣΑΣ: «Πήλινη εφαμιλιμένη ανάγλυφη εικόνα «Σταυρώσεως» από την Αρνιώνα Βάλτου». (4) ΕΛΕΝΗ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ: «Μια άλλη όψη του σταφιδικού ζητήματος: η περίπτωση της Αιτωλοακαρνανίας στα Καποδιστριακά χρόνια, 1828-1831». (5) Α. ΧΟΡΤΗΣ: «Οικονομική κατάσταση της περιοχής Βόνιτσας στα μέσα του 18ου αιώνα». (6) Δ. ΜΙΤΑΚΗΣ: «Τα Ορλωπικά στην Αιτωλοακαρνανία αναθεωρημένα με νέα στοιχεία». (7) Γ. ΤΖΟΥΚΝΙΔΑΣ: «Τα γραφάτα του Μακρυμίνην και τα αιτωλοακαρνανίκη γρύφαρα του 18ου και του 19ου αιώνα». (8) Σ. ΛΟΥΚΑΤΟΣ: «Πολιτειογραφία της Αιτωλοακαρνανίας στα Καποδιστριακά χρόνια, 1828-1831». (9) Γ. ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ: «Οικονομία και κοινωνία στην Κατοχή, 1941-1944: Η περίπτωση της Αιτωλοακαρνανίας». (10) Σ. Κ. ΖΕΡΒΟΣ: «Οι Επιπολογραφικές σχέσεις του Ευγένιου Γιαννούλη του Αιτωλού με τους πρώτους Φαναριώτες (Παναγιώτη Νικούσια και Αλέξανδρο Μαυροκόρδατον) εις απορήτων στα τέλη του 19' αιώνα».

Ας έλθουμε τώρα και στο δεύτερο απότιμα του κ. Π. Πάντου που είναι και μεθοδολογικό αλλά κυρίως δεοντολογικό: Νομίζω ότι η επιστημονική

αρχαιολογικά

δεοντολογία ορίζει ότι κριτική δεν γίνεται στις επιστημονικές ανακοινώσεις ενός συνεδρίου, πριν δημοσιευτούν τα Πρακτικά του Συνεδρίου για τον απλούστατο λόγο ότι ο μη συνέδρος - αναγνώστης δεν μπορεί να ελέγχει την ορθότητα της κριτικής διαβάζοντας μόνο την κριτική (!), αφού το κρινόμενο κείμενο είναι ακόμη αδημοσίευτο.

Και όμως ο κ. Π. Πάντος όχι μόνο ασκεί κριτική στις τρεις (3) ανακοινώσεις, αλλά γίνεται και τιμητής αυτών(!). Τις αναφέρω: Μ. Τολή-Δόγκα: «Οικιστική αναπτυξή στην Αιτωλ/νία κατά την Π.Ε. περιόδου». Κώστας Σουερέρ: «Παρατηρήσεις πάνω σε μυκηναϊκά διαδήματα της Αιτωλ/νίας». Ι. Νεραντζής: «Όψεις της Φυλετικής Κοινωνίας στην προϊστορική Αιτωλία και Ακαρνανία».

Θεωρούντας ότι τα αποτήματα αυτά έγιναν εντελώς καλοπροσέρπατα επίμενω στη δημόσιευση της παρούσης προκειμένου οι αναγνώστες της «ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ» να έχουν τον πλήρη πλέον κατάλογο τόσο των ομιλητών όσο και των ανακοινώσεων του Α' ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ.

Με εκτίμηση
Γιάννης Νεραντζής
Αρχαιολόγος
Καθηγητής Ε.Π.Α. Αγρινίου

περιοχή μένουν παραμελημένοι και σύγνωστοι στο ευρύ κοινό.

Πρόκειται για τον αρχαιολογικό χώρο του Παλαιόκαστρου.

Το χωρίο αυτό βρίσκεται 20,8 χλμ. νότια της Σπηλιάς. Κοντά στο χωριό, στην παραλία Χίσια και στη θέση Ρουσόλακκος, ανεσκάφη από την Αγγλική Αρχαιολογική σχολή πλήρης Μινωικός αικαδιός που άκμασε την Υστερομινωϊκή εποχή κυρίως. Ο οικισμός διασηχέται από έναν κεντρικό δρόμο και αποτελείται από 9 συνοικίες. Σε μια από αυτές αποκαλύφθηκε το περίφημο ιερό του Δικταιού Δίος που αποτελούσε το μήλο της έριδας για την ίπαντα και την ήρεμαντα, τις δύο σημαντικότερες πόλεις της ανατολικής Κρήτης.

Τον αρχαιολογικό αυτό χώρο επισκέπτομαι συνεχώς κάθε καλοκαίρι από το 1985 και με λίγη μου διασταύρωση στη κάθε χρόνο η κατάσταση ρευμένη. Δεν υπάρχει ασφαλτοστρωμένος δρόμος που να οδηγεί στον χώρο. Ο χωματόδρομος που υπάρχει μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο από φορτηγάκια και είναι επικίνδυνος για τη επιβατική αυτοκίνηση. Ο χώρος δεν έχει περιφράσθει πάρα πολύ γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια ένας εκσκαφέας προξένησε σημαντικές ζημιές. Στο χώρο υπάρχει φυλάκιο αλλά δυστυχώς όχι και αρχαιοιλακάς. Η πινακίδα που αναφέρει την υπάρχει του αρχαιολογικού χώρου είναι τάσο μικρή και σε τέτοια μέρος τοποθετημένη που είναι αδύνατο να τη δει κάποιος από τους πολλούς επισκέπτες -κυρίως - Έλληνες- που επισκέπτονται την ήμορφη παραλία της Χίσιας.

Κάτι θέτει πρέπει να γίνει λοιπόν για να γίνει απ' την αφάνεια στη σημαντικός αυτός χώρος ο οποίος θα μπορούσε να γίνει και τουριστικά εκμεταλλευτικός αφού εκτός των ερεπιτών υπάρχουν και οι απαραίτητες φυσικές καλλιονές.

Υ.Γ. Η φωτογραφία που σας στέλνω τραβήχθηκε στις 22-6-87

Φιλικά
Μανώλης Παπαματθαίδης
Φοιτητής Νομικής
ΑΘΗΝΑ 2-1-1989

γράφεις, είσαι αγαπητή σε πολλούς και πολλές. Εγώ είμαι ένας από τους πολλούς και σου γράφω για δύο θέματα.

Στο πρώτο θέμα θ' αναφέρω τα πιο σημαντικά. Κατάγομαι από το νομό Καρδίτσας και έχω παρατηρήσει πως αυτός ο νομός είναι ένας σημαντικός αρχαιολογικός χώρος. Όλοι λένε πως πολλοί έχουν δρει αρχαία χώρια να τα παραδώσουν. Αποτέλεσμα: το πλούσιο παρελθόν να γίνεται «εμπορική» εκμετάλλευση. Ήδη κάποιες ανασκαφές έχουν γίνει έδειν από το χωριό μου (Άγ. Θεόδωρος), οι οποίες, όπως έμαθα, έβγαλαν στη φως ευρήματα προκεραμεικής εποχής και μερικά κτήρια (άλλα στοιχεία δυστυχώς δεν έχουν). Σε ένα όμως διπλανό χωριό, το Νύργο, υπάρχει μια ακρόπολη (το αρχαίο Κιέριον), η οποία δεν έχει αγγιγχεί από αρχαιολογική σκαπάνη. Το έδρων πως δεν μπορεί να ανασκαφεί ολη η Ελλάδα, γιατί χρειάζονται πολλά χρήματα, αλλά μόνο πιως τελχή και εισαδός δριώσκονται καθαρά στην επιφάνεια του βουνού, που πιστεύων πως δινούν εγγύηση για κάποιες αρχαιολογικές ανασκαφές, οι οποίες θα έχουν φθερά αποτελέσματα.

Το δεύτερό μου θέμα είναι μια πρόταση που θα έκανα στο περιοδικό σας, ή μάλλον το περιοδικό ΜΑΣ. Προτείνω, λοιπόν, η «Αρχαιολογία» να οργανώσει μια λέσχη για νέους, οι οποίοι ενδιαφέρονται για αρχαιολογικά θέματα. Για να καλύπτονται μάλιστα κάποια έδρα της λέσχης, θα πρότεινα κάθε μέλος να δίνει μια μικρή μνημονική συνδρομή προς τη λέσχη. Το ταμείο αυτό θα είναι ένα ανεδάφιτο ταμείο, το οποίο μπορεί να ενισχύεται από εκδρομές της λέσχης σε αρχαιολογικούς χώρους. Η «Αρχαιολογία» το μόνο που θα κάνει, θα είναι να δοθήσει τη λέσχη, η οποία θα είναι κάτω από την αιγιάλη της, οργανωτικά. Μέσα από μια τέτοια λέσχη, οι νέοι θα μπορούν να συζητήσουν για τα αρχαιολογικά ενδιαφέροντά τους, να βγάλουν πολλά πρόγραμμα και ν' αγαπήσουν αυτό που αγαπούν (την αρχαιολογία) ακόμα ποι πολύ. Πιστεύω πως εάν η «Αρχαιολογία» οργανώσει μια τέτοια λέσχη, θα δοθήσει το εκπαιδευτικό σύστημα, αλλά και τους νέους. Και εάν υλοποιηθεί η προσπαθήσει να υλοποιηθεί την πρότασή μου, εάν χρειαστεί τη βοηθεία

Αγαπητή «ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ»

σου γράφω για να εκφράσω το παρόντο μου για έναν σημαντικό αρχαιολογικό χώρο της ανατολικής Κρήτης που όπως και τόσοι άλλοι σ' αυτή την

Αγαπητή μου «Αρχαιολογία»

Παρ' όλες τις «αρχαιολογίες» που

αρχαιολογικά

των νέων που ενδιαφέρονται για την αρχαιολογία, πιστών πώς αυτοί οι νέοι, μαζί κι εγώ, θα προσπαθήσουμε για την ανάπτυξη της αρχαιολογικής επιστήμης.

Υ.Γ. Στην αρχή-αρχή έκανα χιούμορ και στο τέλος προσπάθησα να τονίσω το ενδιαφέρον πολλών νέων για την επιστήμη της αρχαιολογίας.

Φ. Κατέβας, 15 χρονών.
Άγ. Δημήτριος
Αθήνα

Αγαπητή ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ,

Είμαι τεταρτοετής φοιτητής στο τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών και τακτικός αναγνώστης σου. Σκόπος του γραμμάτου μου δεν είναι μόνο να σου εκφέρων τα συγχαρητήρια μου για τη μέχρι τώρα πορεία σου ως επιστημονικό περιοδικό και τις συχες μου για ένα ακόμη καλύτερο μέλλον. Θέλω επίσης — και κυρίως — να κάνω μερικές παραπτήσεις στο άρθρο του Κ. Λάμπρου Κ. Σκόντζου, «Η παλαιοχριστιανική βασιλική του Ιερούσαλημ», που φιλοξενήθησε στο τελευταίο σου τεύχος (τ. 29, Δεκέμβριος 1988, σ. 49-51).

Το άρθρο, για το οποίο γίνεται λόγος, σε γενικές γραμμές επαναλάμβανε τα πορίσματα σου παλαιοτερής θιλιογραφίας για το μνημείο, χωρίς να προσθέτει τίποτα το καινούριό στην έρευνα. Ειδικότερα, φαίνεται ότι βασικό βοήθημα του συγγραφέα στάθηκε το εγχειρίδιο του καθηγητή κ. Γ. Β. Αντωράκη (Χριστιανική Αρχαιολογία, τόμ. Α', σ. 85-88), από το οποίο λείπουν βασικά άρθρα και βιβλία που συζητούν προβλήματα αρχαιολογικά και ιστορικά σχετικά με τη βασιλική του Ιερούσαλημ¹.

2. Η βασιλική πρέπει να αποσυνδεθεί από τη δράση της αυτοκράτειρας Ευδοκίας, γιατί το πρότυπό του μνημείου αφέλει να αναζητηθεί στη μεγαλεώδη βασιλική του Λεχαιού, νάός που ήταν αφιερωμένος στον ίδιο άγιο² και που άρχιζε να κτίζεται μετά το 460, σύμφωνα με τα ανασκαφικά δεδομένα³. Η κατασκευή του μνημείου, λοιπόν, δύσμα μπορεί να τοποθετηθεί στη δεύτερη πεντηκονταετία του 5ου αιώνα. Η χρονική αυτή τοποθέτηση συμπίπτει με τη χρονολόγηση των λυχναριών⁴ και των

ψηφιδωτών⁵, που βρέθηκαν στην ανασκαφή του αειμνηστού καθηγητή Γ. Σωτηρίου.

3. Δεν γνωρίζουμε αν ο ναός κασκευάστηκε βιαστικά ή όχι, επειδή δε μας σώθηκαν παρά μόνο τα θεμέλια του⁶, που έτσι κι αλλώς θα κατασκευάζονταν με αργολιθοδομή. Κατά συνέπεια, δεν επιτρέπεται να γνάξει κανείς αυμεράσματα, όπως: «η βασιλική του Ιερούσαλημ κατασκευάστηκε βιαστικά από τους χριστιανούς, οι οποίοι φοβούνται τους ειδουλόλατρες επειδή και περισσότεροι και ακαματόρει ήταν κατά τον 5ο αιώνα»⁷. Επίσης, δεν πρέπει να μεγαλοσυνοεί κανείς λεγόντας πως: «θεωρούμε σκόπιμο — και μάλιστα επείγοντα — την αναστήλωση και την αποκατάσταση του μνημείου στην αρχική του μορφή»⁸. Ομολογώ πως δεν μπορώ να κατανοήσω αυτή την «αρχική μορφή» του ναού, αφού δεν έχει λαμβάνει ακόμη το πρόβλημα της στέγασης του αγίου θημάτου⁹. Ο ναός δεν μπορεί να κτισθεί από την αρχή, αλλά και να κτισθεί, δεν επιτρέπεται να μαδωνίσουν οι εκάστοτε επισκέπτες πους ο ναός έγινε σύχρονος αλλά των παλαιοχριστιανικών. Εξάλλου, για καθαρά διδακτικούς σκοπούς, μία αίθουσα του Βυζαντίου Μουσείου Αθηνών έχει διασκευαστεί σε παλαιοχριστιανική βασιλική, χάρη στη φιλότιμη προσπάθεια του καθηγητή Γ. Σωτηρίου.

Αγαπητή ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ, νομίζω ότι άρθρο όπως αυτό είναι δικαίο να αποφεύγονται, όχι μόνο για την πρόσδιο της επιστήμης, αλλά και για την καλτερέωση της παρεχόμενης από το περιοδικό γνώσης. Η εκλαίκευση είναι πάντα όπως όμως δεν αποκρύψει συνειδήση η οδηγεί σε ίδιο αποτέλεσμα, αφού καταλήγει στο παρόντα, που πρόφατα πορίσματα της αρχαιολογικής έρευνας. Θέλω να πιστεύω πως η επιστήμη είναι μεγάλη ευεύηνη και πως χρειάζεται καταλληλούς ανθρώπους για την θεραπέωσήν της. Όσοι κρίνουν τους εισιτούς τους ή κρίνονται από τους άλλους ανεπαρκείς, το κάλυτερο που έχουν να κάνουν είναι να απέχουν.

Σ ευχαριστώ για τη φιλοξενία
Γιάννης Βαραλέας
Νιόθις 27-29
104 46 Αθήνα

Σημειώσεις

1. Την πιο πλήρη θιλιογραφία για το μνημείο βλ. Π. Ασημακοπούλου-Ατζάκα. Σύνταγμα των παλαιοχριστιανών ψηφιδωτών διατάξεων της Ελλάδος. Η Πλεονόννησος-Στερεά Ελλάδα. Βυζαντινό Μνημείο 7, έκδ. Κ.Β.Ε., Θεα/νίκη 1987, σ. 136. Άριστερεβεί το A. Grabar, Martyrium, τόμ. I, Limoges 1946, σ. 393 κε,
2. Για τον άγιο Λεωνίδη και τις συμμάρτυρές του βλ. το σχετικό άρθρο του τ. F. Halikin στην ΕΒΕΣ τον Κ' (1953), σ. 217-223.
3. Βλ. τις εκδόσεις των ανασκαφών του καθηγητή Δ. Πόλλα στη ΠΑΕ των ετών 1956 ως 1961 και ΠΑΕ 1965, σ. 137-166.
4. Τα λυχνάρια που ανασκάφτηκαν στην κρύπτη και που δημοσιεύτηκαν πλήμμελος από τον καθηγητή Γ. Σωτηρίου (ΑΕ 1919), μπορούν να συγκρίβονται με παρόμοια από την Αγορά των Αθηνών (πρβλ. J. Peritzweig, Lamps of the Roman Period, the Athenian Agora VII, Princeton-New Jersey 1961, ap. 2503, 2546, 2865, 2647 του 5ου αι.). Από τη κρύπτη μπορεί να χρονολογηθεί στα τέλη του 4ου ή στις αρχές του 5ου αιώνα, με βάση τη δροστρόπτη του κεραμικού εργαστηρίου ΧΙΟΝΗ (για το εργαστήριο δι. J. Peritzweig, ὅπ. σ. 55-57).
5. Τα ψηφιδωτά χρονολογούνται στα μέσα ή στο δεύτερο μισό του 5ου αιώνα. Βλ. σχέτικα Π. Ασημακοπούλου-Ατζάκα, «Τα παλαιοχριστιανικά διατάξεις του Ανατολικού Ιλαριούκου». Εισηγήσης του Δέκατου Διεννούς Συνέδριου Χριστιανικής Αρχαιολογίας, Θεά/νικη Σεπτ.-Οκτ. 1980. ΕΛΛΗΝΙΚΑ Παράρτημα 26, Θεα/νίκη 1980, σ. 219, και της ίδιας. Σύνταγμα, δ. (τμ. 1), σ. 19, 134-136 και πίν. 213b-γ, 214, 215, έγχ. πίν. 4. Η μεταφορά της λατερίας υποστορχίζεται από τον καθηγητή Δ. Πόλλα (ΠΑΕ 1956, σ. 177). Ο ίδιος υποστηρίζει μια πολύ οψιμή χρονολόγηση της βασιλικής από τη δεκαετία 530 ή στο δεύτερο μισό του 5ου αιώνα (στο Felix Ravennae, CIXVIII, τεύχος 2 (1979), σ. 110-112). Άυτη η χρονολόγηση παρά μόνο από το σχετικά οψιμό, περιθώριο του 5ου αιώνα που δημιουργείται ο Γ. Σωτηρίου (ΑΕ 1919, σ. 16, επ. 16).
6. Βλ. Γ. Σωτηρίου, ὅπ. σ. 2-6 και ιδιαίτ. σ. 2, σημ. 2. Ο μόνος αυδιόμενος τοίχος είναι ο «Α τοίχος του νοτιού του ιερού διαμερισμάτου (που) έχει πλάτος 0.65 μ., οιον θά ήτο και τό πλάτος των υπέρων του έδαφου τοίχων του ναού» (M. Χατζήδακης, ΠΑΕ 1948, σ. 70).
7. Γ. Β. Αντωράκης, ὅπ. σ. 80 και Λ. Κ. Σκόντζος, ὅπ. σ. 50. Οι παραπάνω αντηράφουν ότι αναφέρουν το Σ. Σωτηρίου (ΑΕ 1919, σ. 24, σημ. 4), που ίμιας παραπέτει ότι «...εδώ προσοχή είτε την τοιχοδομία των κυρίων μερών του ναού».
8. Γ. Β. Αντωράκης, ὅπ. σ. 83 και σημ. 19. Λ. Κ. Σκόντζος, ὅπ. σ. 51.
9. Βλ. σχετικό το άρθρο του M. Χατζήδακης στα Cahiers Archéologiques 5 (1951), σ. 61-74, και το συμπλήρωμά του στα Cahiers Archéologiques 6 (1952), σ. 192.